

SÄLLSKAPSDANSER UNDER 400 ÅR

Ett försök till kronologisk ordning.

Av Henry Sjöberg

Jag har försökt att ta med endast danser som omnämnts i Sverige. De årtal som står framför dansnamnet är alltså det år danserna presenterats hos oss.

1600-talet:

Det är svårt att ange när danserna kommer till Sverige. Därför har jag gjort en sammanställning över namnen.

Air Allemandne
Balett Bourrée
Cassandra Cinque Pas Courante
Daldans D'Hispanie
Engelsk Näktergal Engelsk Kontradans
Fördans
Galliarde Gavotte Gique
Intrada
Käs' und Brot
La Bochan
Lacisa Långdans
Masquerade Menuett
Paduane Pavane Polsk Dans
Rigadoun Roial
Sarabande Sonett Spanilett
Tick Tack
Viol d'Espagne

Många av dessa danser kommer naturligtvis även att finnas under nästa århundrade, men jag räknar inte upp dem igen.

1700-talet

Contredanse Francaise (Kadrilj)
Contredanse Anglais (långdans)

I båda fallen finns den första dansboken där danser ingår från 1760 vilket betyder att de lanserats något tidigare. Eftersom båda formerna finns nämnda i Frankrike redan i början av århundradet är det troligt att de kommer in i Sverige under de första årtiondena.

När man ser de här namnen skall man betänka att under dessa namn döljer sig ett stort antal danser. Uppskattningsvis finns över 1 500 beskrivningar av dessa typer bevarade till idag. Alla dessa kadriljer eller långdanser har egna namn, men det skulle vara en omöjlighet att räkna upp dem alla.

1785: Vals

Den första svenska beskrivningen finns från 1785 i Koskulls satir. Visserligen är

det en parodi, men av beskrivningen framgår helt klart att det som beskrivs är en vals.

1800-talet

Gruppdanser
Angläs

Dansformen finns omnämnd ute i Europa redan vid sekelskiftet 1700-1800, men eftersom vi i Sverige saknar dansböcker över 1800-talets dansformer mellan 1800-1844 är det omöjligt att säga när dansen lanserades i Sverige.

Fransäs

Samma som ovanstående, men här finns ett tryckt notblad från 1833. Notbladet behandlar "Fransyska kadriljer" vilket är ett annat namn för fransäs.

Kadrilj

Det här avser den typiska svenska stora kadriljen med minst 8 men helst 32 par i uppställningen. Det första omnämmandet finns från 1820.

Promenadpolonäs

Egentligen en dans som avlöser angläsen som första dans på balerna. Förstasvenska beskrivningen är från 1850.

Kotiljong

Även här är den första beskrivningen från 1850 men det är ganska klart att det är en direktöversättning av Celliaus franska bok i samma ämne.

Pardanser

1830 Ecossaise-vals (schottis). Första omnämmandet i Paris.

1830 Mazurka. Första beskrivningen i Sverige 1846

1840 Polka. Första svenska polkaboken följt av en bok 1845.

1855 Polka-Mazurka. Den svenska varianten hambopolkett finns redan i spelmansböcker från 1850-talet. Föregångaren till hambopolketten, modedansen Tyrolienne finns i tyska dansläroböcker från 1850-talet. Den del av polka-mazurkan som

vi vanligen kallar "skånsk mazurka" dyker inte upp förrän vid sekelskiftet.

1860 Galopp
1880 Polkett
Wienerkreutzerpolka
Varsovienne
Pas de Quatre
1890 Pas de Patineurs Pas
d'Espagne Polka
Pompadour
Tyrolervals

1900-talet

1900 Cake Walk (Första tryckta beskrivningen 1902)
1902 Boston vals (Första tryckta beskrivningen 1903)
1905 Two Step
1906 Kickapoo (variant till two-step)
1911 One step
1914 Tango (lanserades på Oscars-teatern 1913)
1915 Ragtime (kallades vanligen "jumpa")
1920 Foxtrot
1922 Shimmy
1925 Charleston
1926 Black Bottom
1930 Slow-fox
1932 Rumba
1933 Engelsk vals (kallas för modern eller stilla vals. Det kommer en form av långsam vals redan 1927, men den är helt annorlunda.)
1937 Lambeth Walk
1938 Palais Glide
1939 Palais Stroll
1942 Jitterbug
1944 Samba
La Raspa
Cha-Cha
Rock'n Roll
1951 Twist
1956 Shake

oooooooo

Detta är den sista av Henry Sjöbergs artiklar om den svenska dansen genom tiderna.